

konfüçyüs

nereye giderseniz gidin
ama tüm kalbinizle gidin

Bildiğiniz her şeyin temelinde onun öğretileri var

DESTEK YAYINLARI: 1249
FELSEFE: 24

KONFÜÇYÜS / NEREYE GİDERSENİZ GİDİN AMA TÜM KALBİNİZLE GİDİN

Yayına Hazırlayan: Tuğba Sarıunal

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalioğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Felsefe Serisi Yayın Koordinatörü: Özlem Küskü
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Nisan 2020 (2.000 Adet)

3. Baskı: Mayıs 2020

4.-6. Baskı: Haziran 2020

7. Baskı: Temmuz 2020

8.-9. Baskı: Eylül 2020

10.-11. Baskı: Kasım 2020

12.-13. Baskı: Mart 2021

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-783-4

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42 – Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkam.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

konfüçyüs

nereye giderseniz gidin ama tüm kalbinizle gidin

Bildiğiniz her şeyin temelinde onun öğretileri var

Yayıma Hazırlayan: Tuğba Sarıunal

DESTEK
Yayınları

Giriş

Üç yüz cümle içinden tüm öğretilerimi özetleyecek bir söz seçmek zorunda olsaydım şunu seçerdim:

“Kötülük olmasın düşüncelerinizde.”

İnsanı dünyadan koparan ve sorumluluklarını geride bırakmasına sebep olan bir bilgelikten bahsetmez Konfüçyüs. Bilgiyle eğitilen zekâ, vicdanla temas ettiği kadar kişiyi bilgeliğe götürecektir. Bütünün içinde kapladığı alanı keşfeden insanın, kendi içine doğru yapacağı yolculuğun öğretisini anlatır. Mutluluk, iyi ahlak, sağlıklı ilişkiler, huzurlu bir ruh ve dengede bir beden nasıl mümkün olacağını tasvir eder. Yaşamak, kendi güvenli alanında sayılı günlerini geçirmek değil, akışa dahil olarak döngüyle birlikte hareket etme yetisidir. Değişim konusunda sınırsız olduğunuz tek yer, kendinizle münasebetinizdir. Yüksek bir dağın eteğinde yıllarını geçiren insana dair bilgelik tanımı yoktur. Bilgelik insanlarla temastayken kendini tanıma erdemidir. Yalnızlığını sevme, ilişkilerini yönetme ve mutluluğa dokunan tarafını keşfetme halidir.

Antikçağ Yunan felsefesinde bilgelik, akla uygun davranmakla eşdeğerdir. Sokrates'e göre bilgelik, kendini tanımakla mümkün olabilir. Stoacılara göre bilgelik, doğayla bütünleşme halidir. Tüm bu öğretilerin harmanlandığı bir öğretilerden bahsedeceğim sizlere. Kendini tanıma yolunda yürüyen insanın, akla uygun davranışlarla doğadaki uyum ve ahengi yakalama sürecinden. Konfüçyüs'ün kendisinden...

Tuğba Sarıunal

Konfüçyüs kimdir?

Büyük Çin bilgisi, filozof, yönetici ve Çin tarihinde resmi din olarak kabul edilen öğretilerin kuramcısı Konfüçyüs, milattan önce 551 yılında Çin'in Lu (şimdiki adıyla Şantung) Eyaleti'nde dünyaya geldi. Hıristiyanlığın doğuşundan yaklaşık 500 yıl önce Chou Hanedanlığı döneminde yaşadı. Engin bilgisi, özlü sözleri ve ahlak felsefesi yüzünden peygamber gibi görülse de, yaşadığı dönemde dinle ilgili hiçbir atıfta bulunmamış ve peygamber olmadığını açıkça belirtmiştir. Felsefesinin esası insandır. İyi bir eğitmen olduğunu da kabul etmemiştir. Kendi tanımına göre; sadece öğrenmeye aç biridir. Oluşturduğu eğitim sistemi günümüz dünyasında kabul görürken, özlü sözleri ve yaşam biçimiyle binlerce yıl sonra bile insanlığa ışık tutmaya devam etmektedir.

Soylu bir aileden geldiği bilinir ancak çocukluğu sefalet içinde geçmiştir. Babasını üç yaşındayken kaybetmiş ve annesi tarafından yetiştirilmiştir. Yazı yazmayı annesinden; üstün dil eğitimi, müzik, ok-yay kullanma, hesap yapma ve sayısal dersleri de dedesinden

öğrenmiştir. Yirmili yaşlarının başında annesini kaybedince üç yıl süren bir yas sürecine girdiği belirtilir.

Yaşadığı Chou Hanedanlığı içsavaş, yayılmacı saldırılar ve göçebe toplulukların akınlarıyla büyük ölçüde zarar görmüş ancak bütün benliğini devletine adayan Konfüçyüs, öğretileriyle eski düzeni ve istikrarı yeniden sağlamaya çalışmıştır. İyilik, güzel ahlak ve dürüstlüğü her vasfın üzerinde tutmuş, erdemli insan olma çabasını hayatı boyunca sürdürmüştür.

Ölümünden sonra ülkesinde prens unvanıyla yüceltilmiş, “Mükemmel Hâkim” ve “Taçsız Kral” namıyla kutsanmış ve Çin’in belli bölgelerinde adına tapınaklar inşa edilmiştir. 1300’lü yılların başına gelindiğinde Konfüçyüs’e olan saygı, halk tarafından fanatizme sebep olup aşırılaştırılınca, tasvirlerinin tapınaklarda bulundurulması imparator tarafından yasaklanmıştır. Ancak 600 sene sonra, 1906’da İmparatoriçe Dowager, Göke sunulan kurbanların aynısının Konfüçyüs’e de sunulacağına dair ferman yayımlayınca, Konfüçyüsçülük yeniden Çin’in resmi ve milli dini haline gelmiştir. 1912’ye kadar imparator onun şerefine, ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere, yılda iki defa kurban sunmaya devam etmiştir. Çin’de 1313’ten 1905’e kadar sürdürülen devlet görevliliği sınavları Konfüçyüs’ün “Dört Kitap” olarak bilinen eserlerini temel alarak düzenlenmiştir. Böylece Konfüçyüs yeni bir din ortaya koymayı istemediği halde onun adına mabetler inşa etme geleneği XX. yüzyılın başlarına kadar sürmüştür.

Konfüçyüs kendi ülkesi Çin'de büyük kitleler tarafından kabul görse de, Avrupa'da tanınmasına Cizvit misyonerleri aracılık etmiştir. 1583'te Pekin'e yerleşen misyonerler, Konfüçyüs'e ait öğretilerin evrensel olduğuna ve üst akıl tarafından oluşturulduğuna inanmışlar, yazılı metinleri Latinceye çevirerek farklı kültür ve ırklar tarafından benimsenmesini sağlamışlardır.

*“Adalet kutup
yıldızı gibi yerinde
durur ve geri
kalan her şey
onun etrafında
döner.”*

Konfüçyüs ve mutluluk

Konfüçyüs'ün asıl felsefesi ahlak ve siyaset üzerine olsa da, genel öğretilerinin ortak noktasında insan ve insanın amacı vardır. Evreni örnek alıp ona benzemeye çalışmaktan söz eder. Mükemmel kavramının yanıtı, evrendeki mükemmel dengedir. Evet, doğa kendi içinde sarsılmaz bir dengeye sahiptir. Güneşin yaydığı sıcaklık yüzünden buharlaşan su, buluta dönüşüp yeniden toprağa kavuşur. Bitkileri tüketen bir hayvanın dışkısı, böcekler tarafından işlenir ve topraktaki minerallerle bütünleşen dışkıdan yeni bitkiler oluşur. Kayıp diye bir şey yoktur. Bir şey hep başka bir şeye dönüşerek kendi döngüsünü tamamlar. Mükemmellik de bu denge halinde gizlidir. Sorumsuzca tüm kaynaklarını kullanarak yok ettiğimiz dünyada biriken insan yapımı atıkların doğaya geri dönüştürülme çabalarının hayati önem taşıdığı bir yüzyılda yaşıyoruz. Doğanın döngüsüne aykırı olan her hareket canlılık kavramıyla ters düşer.

İnsan, kendi içdünyasına indiğinde de örnek alması gereken, parçası olduğu doğadan başka bir şey değildir. Açıgözlülük, hırs ve ahlaka aykırı pek çok kavram da bu noktada ortaya çıkar. Dengenin yok olduğu yerde kendi içinde mutluluğu yakalayamayan insan doğayı katletmeye başlar. Besin zincirlerine müdahale edip kendine faydalı olanın yaşamasına diğerlerinin ölmesine hükmeder. Oysa var olan her şey bir amaca hizmet etmektedir. Salgın bir hastalık yüzünden tavukları öldürdüğümüzde, kenelerle mücadele etmeye başlarız. Çünkü besin zincirine göre, tavuklar keneleri yer ve bu şekilde doğa kendi içinde nüfusları dengeler. Mutluluğu bu dengeyi sarsmakta değil, dengeye adapte olmakta gören Konfüçyüs, gereksiz atfettiğimiz bir böceği öldürürken bile düşünmemiz gerektiğini söyler. Orta Öğretisi'nde bundan şöyle bahseder: *“Bu denge, dünyadaki tüm insan davranışlarının çıktığı eşsiz köktür; bu uyum tüm insanların izlemesi gereken evrensel yoldur.”* Doğa en büyük öğretmendir, onu gözlemek, anlamak, sindirmek ve bütünleşmek gerekir. Mutluluğa giden yegâne yol budur.

“Güçlü olan, zayıf yanını herkesten iyi bilendir; daha güçlü olan ise zayıf yanına hükmedebilendir.”

Denge kavramı insanı iç huzura erdirir; öfke, nefret ve kırgınlık gibi duygulardan uzaklaştırırsa da uyumlu yaşam ögüdünde buna şöyle değinmiştir. Öfke, nefret ve kırgınlık gibi duygular insan bünyesinde olmuştur ve olacaktır. Bunları söküp atmak mümkün değildir ancak ortaya çıkmaları gereken uygun zamana karar vermek elimizdedir. Burada da uyum kavramı ortaya çıkar. Denge, uyum ve bütünlük, Konfüçyüs öğretisine ait olsa da, Çin düşüncesinin içgüdüsel kabulleridir. Konfüçyüsçülük ile Taoculuk ve Budacılığın benimsediği Çin kültüründe, bu üç güçlü akım neredeyse hiçbir zaman birbiriyle ters düşmemiştir çünkü benimsedikleri felsefe neredeyse aynıdır. Bir Çin özdeyişi, “Üç din tek dindir” der. Her biri, bir diğerinin tamamlayıcısı gibidir.

Mutluluğun aranarak bulunan bir şey olmadığını söyleyen Konfüçyüs, gerçek mutluluğun insanın kendisiyle münasebetine has bir kavram olduğunu vurgular. Beklentiler ve istekler sonsuzdur. Sahip oldukça yeni şeylere sahip olma ihtiyacı hep olacaktır. İnsanın en büyük defosu, tüketmeye olan meylidir. İhtiyacı olmayan şeylere sırf başkası sahip diye bile ihtiyaç duyar ve mutluluğunu buna bağlar. Mutluluk belli koşullar gerçekleştiğinde ya da oda sıcaklığına eriştiğimizde ortaya çıkan bir şey değildir. O sizde vardır ya da yoktur. Her ana, her yere, her duruma sizinle birlikte gelir. Sınırlı imkânları sınırsız görebilme yetisidir. En fazla şeye sahip olan en mutlu olsaydı, şüphesiz bütün imparatorlar

dünyanın en mutlu insanları olmalıydı. Ancak gerçek bundan farklıdır. En fazla şeye sahip olan değil en az şeye ihtiyaç duyan mutludur. Her zaman sizden daha başarılı birileri olacağı gibi sizden daha kötü şartlarda yaşayan birileri de olacaktır. İçsel bir fesatlıkla değil ama doğru yolu keşfetmek için başarılı olanların hayallerine kulak verebilirsiniz. Küçümseme güdüsüyle değil ama sahip olduklarının farkına varmak için ihtiyaç olanların yaşamlarını gözleyebilirsiniz. Mutluluk dış dünyanızdan beslenen ve içdünyanızda temas etmenizi bekleyen bir yerde gizlidir. Mutluluk elinizi göğüs kafesinizin üzerine koyduğunuzda hissettiğinizdir. Konfüçyüs bunu şöyle özetler: *“Mutluluk içinizde. Eğer bulunduğunuz andan daha iyi bir zaman olduğuna inanıyorsanız beklemekten vazgeçin. Pek çokları mutluluğu insandan yüksekte arar, bazıları ise daha alçakta. Oysa mutluluk insanın boy hizasındadır.”*

*“İnsanların
umutlarıyla
oynama, belki
sahip oldukları
tek şey odur.”*

Konfüçyüs anlayışında ahlak ve Jen

Konfüçyüs felsefesinde ahlak, iyiye evrilmekle mümkünken, Jen kelimesinin dilimizde tam karşılığı yoktur. Yüzeysel anlamı, iyilikseverlik ya da iyiliği benimsemektir. Kişinin kendini eğitime çabasıyla ortaya çıkan özel bir yetidir Jen. Bilgisiz hiçbir yere varılamayacağını savunur. Gerçek iyilik; bilmek, anlamak ve sindirmekle mümkündür. Kendini geliştirmeyen, öğrenmeye isteksiz ve cehaleti benimsemiş insan, iyi niyetli olsa bile verdiği yanlış kararlarla kötü sonuçlara sebep olacaktır. Sürdürülebilir iyilik ancak öğrenen ve öğrendiğini sindirebilenlerle mümkündür. Burada da eğitim kavramının önemine değinir. Düşünmek için zekânın eğitilmesi ve aklın özgür biçimde öğrenmeye devam etmesinden bahseder. Konfüçyüs'e göre insan bilinci ancak kendini aştığında bireyselliğini ilan eder. Toplum bireylerden oluştuğuna göre de toplumsal bir ahlaktan söz etmek için önce bireyin kendini eğitmesi gereklidir. Erken yaşlarda başlattığı eğitimlerinde, tüm öğrencilerine kendilerini eğitmelerinden bahseder. Çocuk gördüğünü örnek

alır, dinlediğini benimser ve öğretilenleri normal kabul eder. Ancak düşünmek için eğitilen çocuklar sorgulamaya da başlar. Birincil şart çocuğa öğrenmeyi sevdirmektir. Çünkü insanın en büyük açlığı bir ömür boyu öğrenmektir. Yeni şeyler öğrenmeyen, yeni yerler görmeyen, yenilenmeyen kişi hem kendine hem çevresine zarar vermeye başlar. İnsan dünyayı keşfetmeye, kendi görevini anlamaya, amacını gerçekleştirerek yolculuğunu anlamlı kılmaya çalışmalıdır. Bu aşamaları tamamlamadan gerçek bir iyi ahlaktan söz edilemez. Bu fikrini şöyle açıklar Konfüçyüs: *“Öğrenme sevdası olmaksızın iyilikseverlik sevdasına düşmek insanı aptal eder.”*

Jen öğretisi ise tüm bunların üstüne çıkarak kişinin kendi içine doğru yaptığı yolculuktur. Dış dünyada öğrendiklerini kendine uyarlayabilmektir. Konfüçyüs'e göre bu zordur ama imkânsız değildir. Doğuştan gelen bir yetenek gerektirmez. Sahip olduklarımızı en iyi şekilde kullanmamızı gerektirir. Öğrenme açlığıyla dolu olan insan, Jen mertebesinde öyle bir noktaya gelir ki, yemek yemeyi ya da uyumayı unutabilir. Yaşlandığının farkına varmayabilir. Efendi ve üst insan olarak adlandırılır. Hepimiz sadece şeklen insan olarak dünyaya geliriz ama bu yeterli değildir. Tüm çabamız insan olmak üzerinedir.

“Ya bir yol bul, ya bir yol aç, ya da yoldan çekil.”

